

Eduskunnan lakivaliokunta

lav@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönne

Lausunto lakivaliokunnalle hallituksen esityksestä HE 293/2014 vp laiksi rikosuhrimaksusta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Kriminaalihuollon tukisäätiö pitää tärkeänä, että rikoksen uhreille on tarjolla riittävästi tarpeenmukaisia ja oikea-aikaisia palveluita. Rikosuhrimaksun käyttöönotolla voidaan turvata näiden palveluiden jatkuvuutta ja monimuotoisuutta. Rikosuhrimaksun avulla voidaan myös herättää rikosentekijöiden vastuunottoa teoistaan.

Rikosuhrimaksu voi kuitenkin omalta osaltaan vaikeuttaa entisestään velkaantuneiden rikosentekijöiden paluuta normaaliin yhteiskuntaan. Erityisesti tämä koskee moninkertaisia lyhytaikaisvankeja, jotka ovat usein huonokuntoisia ja velkaantuneita. Samoilta henkilöille kertyy helposti sekä useita sakkoja että useita rikosuhrimaksuja, jotka todennäköisesti jäävät maksamatta.

Rikosuhrimaksuilla kerättäviä tuottoja arvioidessa onkin tärkeä ottaa huomioon, että monilla rikosentekijöillä on heikko maksukyky ja heidän tosiasialliset työllistymismahdollisuutensa ovat heikot. On myös mahdollista, että rikosuhrimaksun maksavatkin omaiset rikosentekijän puolesta, jos tämä on maksukyvytön.

Kriminaalihuollon tukisäätiö esittää, että rangaistustaan vankilassa suorittaville järjestettäisiin ansaintamahdollisuuksia vankilan ulkopuolelle nykyistä enemmän, jotta vangeilla olisi mahdollisuus maksaa rikosuhrimaksu. Myös vankilan sisällä olisi turvattava edes nykyisenkaltaiset työtoimintamahdollisuudet. Lisäksi niiden vapautuneiden, joilla ei ole realistisia mahdollisuuksia suorittaa rikosuhrimaksua, tulisi olla mahdollisuus korvata maksu esimerkiksi yhteiskuntaa hyödyntävällä vapaaehtoistyöllä tai osallistumisella johonkin tavoitteelliseen toimintaan.

Hallituksen esityksessä ei ollut vanhenemisaikaa rikosuhrimaksulle, mikä kuitenkin olisi tarpeellinen. Kriminaalihuollon tukisäätiö esittää, että rikosuhrimaksun vanhenemisaika olisi sama kuin sakon vanhenemisaika.

Säätiö näkee ongelmana myös, että rikosuhrimaksua samoin kuin sakon muuntorangaistuksen uudistusta koskeviin hallituksen esityksiin on kytketty sakkomenettelylaki, joka ole vielä voimassa eikä sen soveltamisesta ole kokemusta, mutta johon joudutaan tekemään muutoksia rikosuhrimaksun takia. Säätiö yhtyy tältä osin Oikeusrekisterikeskuksen hallituksen esitykseen antamaan lausuntoon, jossa esitetään huoli siitä, että rikosuhrimaksua ja sakon muuntorangaistusta

koskevien säännösten voimaatulo kytkeytyy sakkomenettelylakiin.

Kriminaalihuollon tukisäätiö haluaa lisäksi kiinnittää huomiota siihen, että rikoksentekijän omaiset ovat myös rikoksen uhreja, joiden tuen tarve on usein erittäin suuri, mutta joille nykyisessä palvelujärjestelmässä on tarjolla hyvin vähän tukipalveluita. Rikosuhrimaksulla rahoitettavissa palveluissa tulisi siksi huomioida myös rikoksentekijän omaisten palvelutarpeet.

Maarit Suomela
Kehittämisojohtaja

Marjatta Kaurala
Asiainiessosiaaliohjelmoija